

РОБЪРТ ШЕКЛИ
ДА ТИ СЕ ВРЪЩА... В ДВОЕН
РАЗМЕР

Превод от английски: Рени Димитрова, 1997

chitanka.info

В Ню Йорк винаги е така. На вратата ти звънват, тъкмо когато си се опънал върху кушетката за една заслужена дрямка. Ако си волеви човек, ще си кажеш: „По дяволите, моята къща е моята крепост. Всяка телеграма може да се мушне и под вратата.“ Но ако си като Еделщайн, с не особено силен характер, тогава започваш да си мислиш, че това може би е блондинката от апартамент 12С, която идва да вземе назаем бурканче лют пипер. Или даже може да е някой луд филмов продуцент, който иска да направи филм по писмата, които си пращал на майка си в Санта Моника. (Пък и защо не. Не правят ли филми по къде по-скапани сценарии?)

Но този път Еделщайн наистина реши да не отваря. Легнал върху кушетката с все още затворени очи, той извика:

— Не искам нищо.

— Искате — отвърна глас от другата страна на вратата.

— Имам всички енциклопедии, четки и тенджери, които са ми необходими — извика в отговор Еделщайн. — Каквото и да носите, аз вече го имам.

— Вижте — обади се гласът. — Аз не продавам нищо. Искам да ви дам нещо.

Еделщайн се усмихна тъжно като нюйоркчанин, който знае че ако някой му направи подарък даже от пакет истински небелязани 20-доларови банкноти, той все пак накрая ще трябва да си плати за това.

— Ако е *безплатно* — отвърна Еделщайн, — тогава аз *съвсем* не мога да си го позволя.

— Но то е *наистина* безплатно — каза гласът. — Тоест толкова безплатно, че няма да ви струва нищо нито сега, нито когато и да било.

— Не ме интересува — отговори Еделщайн, като се възхищаваше на твърдостта на характера си.

Гласът не се обади.

— Хей, ако си още там, моля да си отидеш — извика Еделщайн.

— Скъпи господин Еделщайн, цинизмът обикновено показва наивност — каза гласът. — Господин Еделщайн, мъдростта е дискриминация.

— Тоя пък сега ми чете лекции — каза Еделщайн към стената.

— Добре — продължи гласът. — Забравете тази работа. Останете си с цинизма и расовите предрасъдъци. Защо ли ми трябваше да се захващам?

— Чакай — отвърна Еделщайн. — Какво те кара да мислиш, че имам предрасъдъци?

— Хайде сега да не се разправяме — каза гласът. — Ако събирах пари за Хадаси или продавах израелски акции, щеше да бъде различно. Но очевидно аз съм това, което съм, така че извинете ме, че си позволявам да дишам.

— Не бързай, де — каза Еделщайн. — Що се отнася до мен, ти си само един глас от другата страна на вратата. Нямам представа дали си католик, адвентист или дори евреин.

— *Имате* — отвърна гласът.

— Господине, кълна ви се...

— Е — каза гласът. — Няма значение. Често ми се е случвало. Довиждане, господин Еделщайн.

— Чакай малко — извика Еделщайн.

Той се изруга, че постъпва като глупак. Колко често се бе лъгал и накрая бе плащал например 9,98 долара за някоя илюстрирана двутомна „Сексуална история на човечеството“, за която приятелят му Манович каза, че можела да бъде купена във всяка книжарница за 2,98 долара?

Но гласът беше прав. Кой знае как, но Еделщайн знаеше, че разговаря с човек от нееврейски произход.

А гласът щеше да си тръгне и да си мисли: „Тези евреи пък си мислят, че по-добри от тях няма на този свят“ После щеше да каже това на фанатизираните си приятели от „Елкс“ или „Рицарите на Колумб“ и още една група от хора ще започне гледа с лошо око на евреите.

— Ама че съм слабохарактерен! — каза си Еделщайн тъжно. — Добре, можеш да влезеш — извика той. — Но те предупреждавам от самото начало, че няма да купя нищо.

Той се надигна, стана и тръгна към вратата. После спря, защото гласът бе отговорил:

— Много ви благодаря.

И при тези думи един мъж бе преминал през затворената и два пъти заключена дървена врата.

Човекът беше среден на ръст, добре облечен в сив костюм с десен „рибена кост“ и малко старомодна кройка. Обувките му от щавена кожа бяха лъснати идеално. Той беше черен, носеше куфарче и

бе преминал през вратата на Еделщайн, като че ли тя бе направена от желе.

— Чакай малко, спри, почакай — каза Еделщайн. Той установи, че е преплел пръсти, а сърцето му бие неприятно бързо.

Мъжът остана напълно неподвижен на един метър вътре в апартамента. Еделщайн започна да диша отново.

— Извинявай, просто внезапно ми се стори, че халюцинирам... — каза той.

— Искате ли да видите отново как го правя? — попита мъжът.

— Не, Боже мой! Значи ти *наистина* мина през вратата! О, Боже, май ми е лошо.

Еделщайн се върна към кушетката и седна тежко. Мъжът се настани върху близкия стол.

— Каква е тази работа? — прошепна Еделщайн.

— Правя този номер с вратата, за да спестя време — каза мъжът. — Обикновено това ми помага в по-нататъшните обяснения. Така полесно ми вярват. Казвам се Чарлз Ситуел. Аз съм областен отговорник на Дявола.

Еделщайн му повярва. Опита да си припомни някоя молитва, но си спомняше само онази, която обикновено казваше в летния лагер преди ядене, още когато беше малко момче. Тя вероятно нямаше да помогне. Знаеше и „Отче наш“, но тя не беше от собствената му религия. Може би един поздрав към знамето...

— Недей да се притесняваш толкова — каза му Ситуел — Не съм дошъл за душата ти или някоя подобна старовремска глупост.

— Че как бих могъл да ти повярвам? — попита Еделщайн.

— Ами помисли логично — заговори Ситуел. — Да вземем за пример войните. През изминалите петдесетина години все има революции, бунтове или нещо подобно. За нас това означава невероятно голям брой осъдени души. Американци, виетконговци, нигерийци, биафрийци, индонезийци, южноафриканци, руснаци, индийци, пакистанци и араби. Също и израелци за съжаление. Освен това идват повече от обичайното китайци, а съвсем наскоро започнахме да получаваме купища южноамериканци. Честно казано, господин Еделщайн, ние сме затрупани с души. Ако тази година започне още някоя война, ще трябва да обявим амнистия за някои грехове.

Еделщайн се замисли.

— Значи наистина не си тук, за да ме вземеш в ада?

— Не, по дяволите! — възкликна Ситуел. — Казах ви, че листата на чакащите при нас е по-дълга от тази за посещението на селото на Питър Копър. Даже и в предверието на ада не ни е останало място.

— Ами... Тогава защо си тук?

Ситуел преметна крак върху крак и се наведе напред.

— Господин Еделщайн, трябва да знаете, че адът много прилича на Стоманодобивната или Телефонната компания на САЩ. Ние сме голямо предприятие и сме нещо като монополисти. Но както всяка голяма корпорация, ние сме пропити от идеала да служим на обществото и бихме искали да мислят за нас добре.

— Има смисъл — каза Еделщайн.

— Но за разлика от „Форд“ ние не можем да създадем някоя фондация и да започнем да даваме стипендии или да разкриваме работни места. Хората не биха ни разбрали. Поради същата причина ние не можем да строим модерни градчета или да се борим със замърсяването на околната среда. Не можем даже да построим язовир в Афганистан, без някой да започне да се съмнява в мотивите ни.

— Разбирам, че сигурно имате проблеми — призна Еделщайн.

— И въпреки това ние искаме да направим нещо. Затова от време на време, и особено сега, когато бизнесът върви добре, ние бихме искали да предложим малки награди на случайно избрани потенциални клиенти.

— Клиент? Аз?

— Никой не ви обвинява, че имате някакви грехове — увери го Ситуел. — Казах *потенциални*... Което означава, че това може да бъде всеки.

— Ооо! И каква е наградата?

— Три желания — бързо произнесе Ситуел. — Това е традиционната форма.

— Чакай, да видя дали съм разбрал правилно — каза Еделщайн. — Могат да ми бъдат изпълнени три желания. Каквито си поискам ли? Без наказания, без скрити „ако“ и „но“?

— Има само едно „но“ — отвърна Ситуел.

— Знаех си аз — възкликна Еделщайн.

— Много е просто обаче. Каквото и да поискате за себе си, най-големият ви враг ще го получи в двоен размер.

Еделщайн се замисли.

— Значи, ако аз поискам един милион долара...

— Най-големият ви враг ще получи два.

— А ако поискам пневмония?

— Най-големият ви враг ще заболее от двойна пневмония.

Еделщайн облиза устните си и поклати глава.

— Виж, не че искам да ви уча как да си вършите работата, но се надявам, че разбирате, че с подобна клауза вие застрашавате добросърдечието на клиентите си.

— Има риск, господин Еделщайн, но е абсолютно необходим поради две причини — каза Ситуел. — Разбирате ли, тази клауза действа като психологическа спирачка, която поддържа хомеостазиса.

— Съжалявам, но не те разбирам — отвърна Еделщайн.

— Нека го кажа по друг начин. Тази клауза действа така, че да намали силата на трите желания, като по този начин поддържа нещата в границите на нормалното. Защото, знаете, желанието е много силен инструмент.

— Представям си — каза Еделщайн. — А има ли и друга причина?

— Сигурно вече сте се досетили — показва изключително белите си зъби Ситуел в нещо подобно на усмивка. — Тези клаузи са наш специалитет. Само по този начин вие ще разберете че продуктът ни е наистина дяволски.

— Ясно, ясно — отвърна Еделщайн. — Само че ще ми трябва известно време да си помисля по този въпрос.

— Предложението е валидно тридесет дена — каза Ситуел и се изправи. — Когато поискате да изречете желанието си, просто го кажете ясно и на висок глас. За останалото ще се погрижа аз.

Ситуел се отправи към вратата.

— Има още един проблем, който мисля, че трябва да споделя — каза Еделщайн.

— Какъв?

— Ами просто аз нямам най-голям враг. Всъщност, май изобщо нямам врагове.

Ситуел се изсмя силно, а после избърса очи с бледоморава носна кърпа.

— Еделщайн — каза той. — Вие наистина сте голяма работа! Изобщо нямал врагове! Ами братовчед ви Сеймър, на когото не дадохте петстотин долара, за да започне бизнес в химическото чистене? Да не ви е станал внезапно приятел?

— Не бях се сетил за Сеймър — отвърна Еделщайн.

— Ами госпожа Абрамович, която плюе винаги щом се спомене името ви, защото не пожелавате да се ожените за нейната Марджъри? Ами Том Касиди от апартамент 1С в тази сграда, който има пълен комплект на речите на Гьобелс и всяка нощ сънува как ще избие всички евреи на света, като започне с вас?... Хей, добре ли сте?

Еделщайн, седнал върху кушетката, бе пребледнял и отново бе сплел здраво пръсти.

— Никога не съм си представял — каза той.

— Никой не си представя — продължи Ситуел. — Вижте, не се притеснявайте. Шест или седем врагове са нищо. Мога да ви уверя, че сте мразен много по-малко от средностатистическия човек.

— Кой още? — попита Еделщайн задъхан.

— Няма да ви кажа — отвърна Ситуел. — Това ще бъде безсмислено усложнение.

— Но аз трябва да знам кой ми е най-големият враг! Касиди ли е? Мислиш ли, че трябва да си купя револвер?

Ситуел поклати глава.

— Касиди е безобиден. Полуумен лунатик. Той никога няма да си повдигне и пръста да направи нещо. Мога да ви се закълна в това. Най-големият ви враг е човек на име Едуард Самюел Манович.

— Сигурен ли си? — недоверчиво го изгледа Еделщайн.

— Напълно.

— Но Манович ми е най-добрият приятел.

— Също и най-големият ви враг — отвърна Ситуел. — Понякога е така. Довиждане, господин Еделщайн, и късмет с трите ви желания.

— Чакай! — извика Еделщайн. Искеше да зададе милион въпроси, но понеже беше притеснен, попита само: — Как е възможно адът да се е претъпкал чак толкова?

— Защото само раят е безкраен — каза му Ситуел.

— Ти познаваш и рая ли?

— Разбира се. Това е фирмата майка. Но сега наистина трябва да си тръгвам. Имам среща в Пухкипси. Късмет, господин Еделщайн.

Ситуел махна с ръка, обърна се и премина през дебелия заключена врата.

Еделщайн остана напълно неподвижен цели пет минути. Той мислеше за Еди Манович. Най-големият му враг! Това беше направо смешно! В ада просто са си объркали информацията. Той познаваше Манович от двадесет години, виждаше се с него почти всеки ден, играеха шах и пийваха ром заедно. Излизаха заедно на разходка, заедно ходеха на кино, поне веднъж седмично вечеряха заедно.

Вярно беше, че понякога Манович говореше много и прекриваше границите на добрия тон.

Понякога Манович бе направо груб.

Честно казано, Манович неведнъж се бе държал направо обидно.

— Но ние сме *приятели* — каза си Еделщайн. — Ние сме приятели, нали?

Досети се, че има много лесен начин да го провери. Можеше да поиска един милион долара. Това щеше да донесе на Манович два милиона. И какво от това? Щеше ли на него, богаташът, да му пука, че най-добрият му приятел е по-богат?

Да! Щеше да му пука! По дяволите, да! Щеше да се изяде отвътре цял, ако такъв хитрец като Манович стане богат по желание на Еделщайн.

— Боже мой! — помисли си Еделщайн. — Само преди час аз бях беден, но доволен. Сега имам на разположение три желания и враг.

Той установи, че кърши пръсти отново. Поклати глава. Трябваше да си помисли добре.

През следващата седмица Еделщайн успя да си вземе неплатен отпуск и остана ден и нощ в къщи с лист и молив в ръка. Първоначално не можеше да откъсне ума си от замъците. Като че ли желанията му се свързваха само със замъци. Но като си помисли, разбра, че това не е проста работа. Ако вземеше един средно голям замък от сънищата си, с триметрови каменни стени подземия и всичко останало, човек трябва да се погрижи и за поддържането му. Трябва да

се грижи за отоплението, за заплатите на няколко слуги, защото иначе би изглеждал смешен.

Значи всичко пак опираше до пари.

Можеше да поддържа един доста сносен замък с две хиляди долара седмично, помисли си Еделщайн, като бързо пишеше сметките върху листа.

Но това означаваше, че Манович ще поддържа два замъка за четири хиляди долара седмично!

На втората седмица Еделщайн се бе отказал от замъците и трескаво обмисляше безкрайните възможности и комбинации а пътуване. Много ли ще бъде, ако поиска едно околосветско пътешествие? Може би. Даже не знаеше дали му се иска точно това. Сигурно би приел да прекара едно лято в Европа, а? Даже двуседмична почивка във „Фонтенбло“ в Маями Бийч, за да си успокои нервите.

Но Манович ще получи две почивки! Ако Еделщайн отседне във „Фонтенбло“, Манович ще почива в някой мезонет в клуба „Кий Ларго Колони“. Два пъти.

Като че ли беше по-добре да си остане беден и да държи Манович онеправдан.

Като че ли, но не съвсем.

През последната седмица Еделщайн започна да се ядосва, отчайва и стана циничен. Каза си: „Аз съм един идиот. Откъде мога да знам, че всичко това е вярно? Е, Ситуел може да минава през врати. Това прави ли го магьосник? Може би се опасявам за глупости.“

Той сам се изненада, когато стана рязко и каза с висок и твърд глас:

— Искам двадесет хиляди долара и ги искам веднага.

Почувства лек тласък по бедрото. Измъкна портфейла си. Вътре намери подписан чек на свое име за 20 000 долара.

Той отиде в банката си и треперейки осребри чека, сигурен, че полицията ще го арестува. Управителят погледна чека и го одобри. Касиерът го попита в какви банкноти иска сумата. Еделщайн му каза да я впише в сметката му.

Когато излизаше от банката, Манович тичешком влизаше с израз на страх, радост и учудване върху лицето си.

Еделщайн побърза да се отдалечи, за да не говори с Манович. През останалата част от деня го боля стомаха.

Идиот! Бе поискал само едни глупави двадесет хиляди. А Манович бе получил четиридесет!

Човек можеше да си умре от мъка.

Еделщайн прекарваше дните си, изпадайки ту в апатия, ту в ярост. Тази болка в стомаха не го оставяше на мира, което означаваше, че може да си е докарал и язва.

По дяволите, колко нечестно бе всичко! Трябваше ли да се докара рано-рано до гроба, притеснявайки се заради Манович?

Да!

Защото сега знаеше, че Манович наистина му е враг и мисълта, че го обогатява, направо го убиваше.

Помисли по този въпрос и си каза: „Еделщайн, слушай сега. Не можеш да продължаваш така. Трябва да измислиш нещо за отмъщение!“

Но какво?

Той се разхождаше напред-назад из апартамента си. Болката определено беше от язва. Какво друго би могло да бъде?

Тогава се сети. Еделщайн престана да се разхожда. Очите му се завъртяха диво и като грабна лист и молив, той направи някакви бързи сметки. Когато свърши, се бе изчервил, бе доволен, щастлив за първи път след посещението на Ситуел.

Той се изправи. Извика:

— Искам триста килограма пастет от пилешки дробчета веднага!

След пет минути започнаха да пристигат доставчиците.

Еделщайн погълна няколко гигантски порции пастет, прибра един килограм в хладилника си и продаде повечето от останалото на един от доставчиците на половин цена, като спечели 700 долара от сделката. Портиерът получи 30 килограма, които бяха в повече. Еделщайн се смя от сърце при мисълта как Манович стои затрупан до шия с пилешки пастет в апартамента си.

Но радостта му беше кратка. Научи, че Манович си запазил пет килограма (този човек винаги е бил много лаком), подарил два килограма и половина на една млада вдовица, на която искаше да

направи впечатление и продал останалото на доставчика за повече от две хиляди долара.

„Аз съм най-големият тъпанар на света — помисли си Еделщайн. — За една минута тъпо удоволствие, се лиших от едно желание, което би струвало може би сто милиона долара. И какво спечелих? Едно кило пастет, няколкостотин долара и приятелство за цял живот от страна на портиера ми!“

Той разбра, че направо се убива с тази безсмислена злоба.

Сега му оставаше само едно желание.

И вече беше *жизненоважно* да го използва мъдро. Обаче хем трябваше да поиска нещо, което наистина желаше много, хем то да бъде такова, което *никак* няма да се хареса на Манович.

Бяха изминали четири седмици. Един ден Еделщайн осъзна с разочарование, че времето му почти свършва. Той накара мозъка си да се раздвижи, само за да потвърди най-лошите си съмнения: Манович харесваше всичко, което харесваше и той. Манович обичаше замъци, жени, богатство, коли, почивки, вино, музика, храна. Каквото и да измислеше, Манович също щеше да го хареса.

После се сети. Поради някаква странна прищявка на вкуса Манович не можеше да понася пушена съомга.

Но Еделщайн също не обичаше пушена съомга. Даже и тази от Нова Скотия.

Еделщайн започна да се моли.

„Мили Боже, който отговаряш за рая и ада, имах само три желаниа и вече използвах двете за нищо. Слушай, Боже, не искам да бъда неблагодарен, но те моля, ако на човек са му дадени три желаниа, защо да не може да ги изпълни така, че да са по-полезни за него? Какво толкова съм сторил? Не може ли да ми се случи нещо хубаво, без да пълня джобовете на Манович, най-големия си враг, който само получава, без да си мръдне и пръста?“

Настъпи последния час. Еделщайн се успокои. Държеше се точно като човек, който трябва да приеме съдбата си. Осъзна, че омразата му към Манович е безполезна и не си заслужава да се измъчва заради него. С ново и приятно чувство на успокоение, той си каза:

„Сега ще поискам нещо, което лично аз, Еделщайн желая. Ако Манович трябва да го получи в двоен размер, просто не мога да

попреча.“

Еделщайн се изправи и застана почти в поза „мирно“. Той каза:

— Това е последното ми желание. Твърде дълго бях ерген. Онова, което искам е жена, за която да се ожения. Тя трябва да бъде висока около метър и шестдесет, да тежи около петдесет и пет килограма, да бъде закръглена, разбира се, и с естествено руса коса. Тя трябва да бъде умна, практична, влюбена в мен, естествено еврейка, но чувствена и с весел характер... — Умът на Еделщайн внезапно заработи усилено. — И особено — добави той, — тя трябва да изисква от мен *най-много*, *максимума*, който аз искам и мога да ѝ предложа в чисто сексуално отношение. Разбираш ли какво означава това, Ситуел? Деликатността не ми позволява да го кажа по-конкретно, но ако все пак можех да ти обясня нещо по този въпрос...

На вратата се почука леко и някак *секси*. Еделщайн отиде да отвори, като се подсмивваше вътрешно. Повече от двадесет хиляди долара, кило пилешки пастет, а сега и това! „Манович, Манович — помисли си той. — Сега те хванах натясно! Двойно повече от това, което може да предостави един мъж е нещо, което вероятно не бих пожелал и на най-големия си враг, но го направих!“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.